

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Jany Brothánkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobkyně: **A. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství,** se sídlem Masarykova 31, Brno, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 9. 2013, č. j. 24158/13/5000-14501-711232, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 26. 2. 2015, č. j. 59 Af 9/2014 – 75,

takto:

I. Žádost žalobkyně o prodloužení lhůty k doplnění kasační stížnosti **se zamítá.**

II. Žádost žalobkyně o ustanovení zástupce soudem pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**

III. Kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 26. 2. 2015, č. j. 59 Af 9/2014 – 75, **se zamítá.**

IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci (dále jen „krajský soud“) ze dne 26. 2. 2015, č. j. 59 Af 9/2014 – 75 (dále „napadené usnesení“), bylo zastaveno řízení o žalobě proti rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství ze dne 27. 9. 2013, č. j. 24158/13/5000-14501-711232 (dále „napadené rozhodnutí“). Napadeným rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání a potvrzeno rozhodnutí Finančního úřadu pro Liberecký kraj, územní pracoviště v Jilemnici, ze dne 2. 5. 2013, č. j. 748683/13/2605-05702-603261, o zastavení řízení o návrhu žalobkyně na povolení obnovy řízení.

Krajský soud v odůvodnění **napadeného usnesení** nejprve zrekapituloval průběh soudního řízení. Žalobkyně byla výzvami ze dne 12. 2. 2014, č. j. 59 Af 9/20114-15 a č. j. 59 Af 9/2014 - 16, vyzvána k zaplacení soudního poplatku dle položky 18 bod 2 písm. a) Sazebníku poplatků (příloha k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, dále jen „zákon o soudních poplatcích“) za žalobu ve výši 3.000 Kč a za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě ve výši 1.000 Kč dle položky 20 Sazebníku poplatků. Žalobkyně na výzvu reagovala žádostí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. Zároveň namítla podjatost soudců tamního soudu v aktuálním obsazení. Poté, co Nejvyšší správní soud rozhodl, že soudci správního senátu krajského soudu nejsou vyloučeni z projednání a rozhodnutí věci, krajský soud usnesením ze dne 29. 5. 2014, č. j. 59 Af 9/2004 - 53, nepřiznal žalobkyni osvobození od soudních poplatků a zároveň zamítl její návrh na ustanovení zástupce. Dne 3. 6. 2014 byla žalobkyně opětovně vyzvána k úhradě soudního poplatku a poučena ve smyslu § 9 odst. 3 zákona o soudních poplatcích. Žalobkyně podala proti této výzvě a proti usnesení č. j. 59 Af 9/2004 - 53 kasační stížnost, Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 26. 11. 2014, č. j. 6 As 183/2014 - 14, jež nabyl právní moci dne 15. 12. 2014, kasační stížnost proti výzvě k zaplacení soudních poplatků odmítl, a kasační stížnost podanou proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků a zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce zamítl jako nedůvodnou. Poté byla žalobkyně opětovně výzvou č. j. 59 Af 9/2014 - 70 ze dne 2. 2. 2015, která jí byla doručena dne 16. 2. 2015, vyzvána k zaplacení soudního poplatku, znovu byla poučena o postupu dle § 9 odst. 3 zákona o soudních poplatcích a o důsledcích neuhrazení soudního poplatku v náhradní lhůtě. Žalobkyně reagovala opětovnou žádostí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. Zároveň znovu namítala podjatost soudců tamního soudu a doplnila návrh na přiznání odkladného účinku žalobě. Krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 - 65, dle kterého *„(o) opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení.“* Dále krajský soud uvedl, že původní žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků byla zamítnuta výrokem I. usnesení krajského soudu ze dne 29. 5. 2014, č. j. 59 Af 9/2014 - 53, pro neuvedení a nedoložení veškerých relevantních skutečností pro rozhodnutí o žádosti. V podání doručeném soudu dne 25. 2. 2015 žalobkyně, ač se dovolává nového skutkového a právního stavu, žádné nové skutečnosti a důvody pro osvobození od soudních poplatků neuvedla. Vzhledem k tomu, že soudní poplatek za žalobu byl splatný již podáním žaloby a žalobkyně soudní poplatek za žalobu neuhradila ve stanovené lhůtě, a soudní poplatek neuhradila ani dodatečně a dala jasně najevo, že jej platit nehodlá, a soud o nové žádosti o osvobození od soudních poplatků ze shora uvedených důvodů nerozhodoval, řízení dle § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), ve spojení s § 9 zákona soudních poplatcích, zastavil.

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti napadenému usnesení **kasační stížnost**, ve které uvedla, že krajský soud, aniž by řádně přihlédl k obsahu předchozích objektivně důvodných podání stěžovatelky, která mu jsou z jeho úřední činnosti dobře známa, rozhodl o zastavení řízení. Stěžovatelka podává kasační stížnost, neboť žádost o ustanovení zástupce a o osvobození od soudních poplatků byla a je objektivně důvodná, krajský soud přesto toto řízení zastavil, přičemž podle rozhodnutí Nejvyššího správního

soudu ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 74/2011 - 251, pokud účastník řízení doručí krajskému soudu žádost o osvobození od soudních poplatků ve stejný den, kdy mu bylo doručeno usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, krajský soud zruší usnesení o zastavení řízení. Dále stěžovatelka uvedla, že pro předmětné řízení o žalobě žádá přiznání odkladného účinku proti napadenému rozhodnutí a o ustanovení zástupce a o osvobození od soudních poplatků, a to se zpětnou účinností. Stěžovatelka dále sdělila, že nesouhlasí, aby soud rozhodl o věci samé bez jednání, namítá podjatost všech soudců zdejšího soudu v aktuálním obsazení s návrhem na jejich vyloučení a předložení věci k rozhodnutí podle § 12 odst. 1 o. s. ř., neboť věc musí být přikázána jinému soudu z důvodu delegace nutné. Pokud jde o doplnění návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě, stěžovatelka sdělila, že tento návrh byl a je objektivně důvodný.

Protože kasační stížnost formálně nesplňovala všechny kasační náležitosti dle § 106 odst. 1 s. ř. s. (v kasační stížnosti nebylo uvedeno, čeho se stěžovatelka domáhá ve vztahu k napadenému usnesení), Nejvyšší správní soud vyzval stěžovatelku usnesením ze dne 20. 3. 2015, č. j. 6 Afs 53/2015 – 6, aby doplnila důvody, pro které napadá usnesení krajského soudu a aby uvedla, čeho se ve smyslu § 110 s. ř. s. domáhá.

Stěžovatelka k této výzvě v listině ze dne 7. 5. 2015 požádala o prodloužení lhůty stanovené v citovaném usnesení alespoň do 31. 5. 2015 (vhodněji do 30. 6. 2015), resp. do pravomocného vyřízení její objektivně důvodné žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů, o které tímto žádá. V tomto přípise dále uvedla, že navrhuje, aby bylo předmětnou kasační stížností napadené rozhodnutí zrušeno nebo změněno tak, že řízení se nezastavuje a žalobkyni se přiznává osvobození od soudních poplatků a ustanovuje se jí zástupce z řad advokátů.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

II.

Nejvyšší správní soud předně posoudil žádost stěžovatelky o prodloužení lhůty k doplnění kasační stížnosti alespoň do 31. 5. 2015, vhodněji do 30. 6. 2015, resp. do pravomocného vyřízení její žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Podle § 106 odst. 3 s. ř. s. lze lhůtu jednoho měsíce k doplnění podané kasační stížnosti prodloužit z vážných důvodů, nejdéle však o další měsíc. Stěžovatelka požádala o prodloužení lhůty k doplnění kasační stížnosti až do doby vyřízení její žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Současně však v přípise navrhla, aby bylo předmětné kasační stížnosti napadené rozhodnutí zrušeno nebo změněno tak, že řízení se nezastavuje a žalobkyni se přiznává osvobození od soudních poplatků a ustanovuje se jí zástupce z řad advokátů. Odstranila tak vadu kasační stížnosti, která spočívala v tom, že nebylo zjevné, čeho se vlastně ve smyslu § 110 s. ř. s. domáhá. Kasační stížnost ve spojení s doplněním ze dne 7. 5. 2015 tak lze projednat, neboť je zjevné, čeho se stěžovatelka domáhá a také z ní lze identifikovat kasační důvod – ač není výslovně uveden – a to kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., konkrétně nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud žádost stěžovatelky o prodloužení lhůty k doplnění kasační stížnosti zamítl.

Nejvyšší správní soud dále posuzoval náležitosti kasační stížnosti. Shledal, že kasační stížnost je podána včas a je proti napadenému usnesení přípustná. Stěžovatelka na výzvu soudu k odstranění vad doplnila, čeho se domáhá. Nejvyšší správní soud proto neshledal důvod k odmítnutí kasační stížnosti pro neodstranění vad podání.

V návaznosti na žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků za kasační stížnost Nejvyšší správní soud poznamenává, že netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, proto ji také nevyzýval k zaplacení soudního poplatku, neboť za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu není v určitých případech nutno trvat na splnění těchto podmínek. Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 – 77, vyslovil, že *„v řízení o kasační stížnosti proti usnesení městského, resp. krajského soudu, o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku za předchozí kasační stížnost by trvání na splnění poplatkové povinnosti znamenalo řetězení řešeného problému a ve svém důsledku by popíralo smysl samotného řízení. Tato okolnost proto sama o sobě nemůže bránit projednání věci a vydání meritorního rozhodnutí.“*, a v rozsudku č. j. 4 Ads 66/2012 - 22 ze dne 19. 7. 2012 uvedl, že *„v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu, kterým bylo zastaveno řízení o žalobě poté, co nabylo právní moci usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), a kasační stížnost žalobce proti tomuto usnesení byla Nejvyšším správním soudem zamítnuta, není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.“*

Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že kasační stížnost stěžovatelky podaná proti usnesení krajského soudu je přípustná a projednatelná i přesto, že nebyl zaplacen soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti a stěžovatelka není zastoupena advokátem, a ani sama nemá vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie.

Přestože zastoupení advokátem v tomto výjimečném případě není z výše uvedených důvodů podmínkou řízení, Nejvyšší správní soud se následně zabýval i žádostí stěžovatelky o ustanovení zástupce a hodnotil potřebu zastoupení stěžovatelky advokátem v řízení o kasační stížnosti. Podle § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. *může být navrhovateli, u něhož jsou dány předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, ustanoven zástupce, jímž může být i advokát*. Vzhledem k výše popsaným specifikům kasační stížnosti proti rozhodnutí, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, se Nejvyšší správní soud zabýval pouze otázkou, zda je ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatelky. Nejvyšší správní soud, dospěl k závěru, že tomu tak není. Jak shora uvedeno, soud neodmítl kasační stížnost pro neodstranění jejích nedostatků, ale po jejím doplnění stěžovatelkou seznal, že kasační stížnost je projednatelná. Důvody, z jakých stěžovatelka považuje napadené usnesení za nezákonné, jsou z kasační stížnosti a jejího doplnění zřejmé. Ustanovení zástupce stěžovatelce pro řízení o kasační stížnosti tak není nezbytně třeba k ochraně jejích práv. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce soudem pro řízení o kasační stížnosti zamítl (výrok II.).

III.

Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**. Ve věci rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Stěžovatelka v kasační stížnosti tvrdila, že krajský soud zastavil řízení, aniž by přihlédl k důvodným žádostem o osvobození od soudních poplatků, a odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 74/2011 - 251.

Podle § 47 písm. c) s. ř. s. bude řízení zastaveno, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon. Podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích platí, že nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení (zde žaloby), odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. Podle § 9 odst. 3 téhož zákona soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen. V daném případě byla stěžovatelka nejprve výzvou krajského soudu ze dne 12. 2. 2014, poté výzvou ze dne 3. 6. 2014 a nakonec výzvou ze dne 2. 2. 2015 řádně k zaplacení poplatku vyzvána. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 26. 11. 2014, č. j. 6 As 183/2014 - 14, zamítl kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce. Krajský soud stěžovatelku poslední výzvou ze dne 2. 2. 2015 vyzval k zaplacení soudního poplatku a poučil ji o následcích nesplnění této výzvy ve smyslu § 9 odst. 3 zákona o soudních poplatcích. Výzva ji byla doručena dne 16. 2. 2015. Stěžovatelka v stanovené lhůtě 5 dnů soudní poplatek nezaplatila a krajský soud proto napadeným usnesením ze dne 26. 2. 2015 řízení o žalobě zastavil. Ze soudního spisu vyplývá, že přípisem doručeným soudu dne 25. 2. 2015 stěžovatelka znovu požádala o ustanovení zástupce a o osvobození od soudních poplatků a uvedla, že bez své viny nemohla objektivně soudní poplatek zaplatit, což prokáže v řízení o kasační stížnosti, jinak v řízení o ústavní stížnosti či stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva (dále „ESLP“).

Jádrem kasační stížnosti je tak námitka, že krajský soud měl postupovat ve smyslu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 74/2011 - 251, a napadené usnesení sám zrušit z důvodu, že mu dne 25. 2. 2015 byla doručena žádost o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatelce lze dát za pravdu v tom, že Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku dospěl k závěru, že *„(p)okud účastník řízení doručí krajskému soudu žádost o osvobození od soudních poplatků ve stejný den, kdy mu bylo doručeno usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, zruší krajský soud usnesení o zastavení řízení (§ 9 odst. 7 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích) a rozhodne o žádosti účastníka o osvobození od soudních poplatků.*“ V nyní posuzovaném případě se však jednalo o opakovanou žádost o osvobození od soudních poplatků, přičemž krajský soud o první žádosti stěžovatelky rozhodl usnesením ze dne 29. 5. 2014, č. j. 59 Af 9/2014 - 53, které nabylo právní moci dne 16. 6. 2014, a kasační stížnost proti tomuto usnesení byla zamítnuta. Jak správně uvedl krajský soud, Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 – 67, k dané problematice vyjádřil následovně: *„Nejvyšší správní*

soud je toho názoru, že o podané žádosti o osvobození od soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví. Toto obecné pravidlo však má své výjimky, neboť jeho mechanické uplatňování by mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakováním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení." Klíčové je tedy posouzení, zda stěžovatelčina opakovaná žádost o osvobození od soudních poplatků ze dne 20. 2. 2015 obsahovala nové a dříve neuplatněné skutečnosti. Stěžovatelka sice žádost odůvodnila novým skutkovým i právním stavem, avšak žádný konkrétní důvod pro své osvobození od soudních poplatků nespecifikovala ani své tvrzení nepodpořila novými skutečnostmi, pouze v obecné rovině přislíbila prokázat nemožnost zaplacení soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti, případně v řízení o ústavní stížnosti či stížnosti k ESLP. Stěžovatelčina žádost tak neobsahovala žádné nové skutečnosti, jež by odůvodňovaly povinnost krajského soudu o ní znovu rozhodovat. Krajský soud tedy postupoval v souladu se zákonem, pokud s odkazem na absenci nových skutečností ve stěžovatelčině opakované žádosti již znovu o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval a napadeným usnesením řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastavil.

Poukazovala-li stěžovatelka v kasační stížnosti na podjatost soudců krajského soudu a navrhla přikázání věci jinému soudu, konstatuje Nejvyšší správní soud, že v daném případě bylo již o stejné vznesené námitce podjatosti vůči soudcům krajského soudu pravomocně rozhodnuto. Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. Nao 131/2014 – 29, bylo rozhodnuto, že soudci rozhodující ve věci sp. zn. 59 Af 9/2014 nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování, v důsledku čehož není nutno rozhodovat ani o delegaci nutné (§ 9 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud také nerozhodoval o návrhu na přiznání odkladného účinku, a to z toho důvodu, že stěžovatelka požadovala přiznání odkladného účinku žalobě, nikoliv kasační stížnosti. K vydání takového rozhodnutí nemá Nejvyšší správní soud pravomoc.

Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost proti napadenému usnesení krajského soudu není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl (výrok III.).

IV.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatelka v řízení úspěch neměla a Odvolacímu finančnímu ředitelství žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 17. června 2015

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu